

**СЪВЕТ НА
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ**

Брюксел, 4 декември 2003 г.

15634/03

**CONOM 47
PESC 762
CIVCOM 201
COSDP 731**

БЕЛЕЖКА

От :	Комитет „Политика и сигурност“ (КПС)
До :	КОРЕПЕР/Съвет
Относно :	Насоки на ЕС относно децата и въоръжените конфликти

1. На заседанието си на 4 декември Комитетът „Политика и сигурност“ (КПС) одобри текста на „Насоки на ЕС относно децата и въоръжените конфликти“, подготвен от Работната група на Съвета „Права на човека“ (CONOM). КПС също така взе под внимание консултацията по тези насоки, изготвена от Комитета по гражданските аспекти на управлението на кризи (CIVCOM) и Военния комитет (EUMC).
2. КОРЕПЕР се приканва:
 - да разгледа на своето заседание на 4 декември 2003 г. Насоките на ЕС относно децата и въоръжените конфликти, както са изложени в приложението,
 - да препоръча на Съвета да приеме тези насоки по точки А на своето заседание на 8/9 декември 2003 г.

НАСОКИ НА ЕС ОТНОСНО ДЕЦАТА И ВЪОРЪЖЕНИТЕ КОНФЛИКТИ

I. ДЕЦАТА И ВЪОРЪЖЕНИТЕ КОНФЛИКТИ

1. Счита се, че само през последното десетилетие военните конфликти са отнели живота на над два милиона деца, а физически са осакатили още шест милиона. Конфликтите лишават децата от родители, от хора, които да се грижат за тях, от основни социални услуги, здравеопазване и образование. Има около двадесет милиона разселени деца и деца-бежанци, докато други биват държани като заложници, биват отвлечани или са жертва на трафик на хора. Рухват системите за регистрация на ражданията и правосъдните системи за непълнолетни. Смята се, че във всеки един момент най-малко 300 000 деца-войници участват в конфликти.
2. Децата имат специални краткосрочни и дългосрочни нужди след приключване на конфликтите, като например издирване на членове на семейството, помощи и социална интеграция, програми за психо-социална рехабилитация, участие в програми за разоръжаване, демобилизация и реинтеграция, както и в рамките на временни структури за правосъдие.
3. В много случаи се запазва климат на безнаказаност за извършителите на престъпления срещу деца, което се осъжда от международното хуманитарно право и Римския статут на Международния наказателен съд.
4. Конвенцията за правата на детето (КПД) е ратифицирана почти от всички страни, но в никакъв случай не се прилага от всички страни. Особено в случай на въоръжен конфликт децата страдат прекомерно, по различни начини и с дългосрочни последици. Въздействието на въоръжения конфликт върху бъдещите поколения може да посее семената за продължаване или появяване отново на конфликти. Факултативният протокол към КПД относно участието на деца във въоръжен конфликт има за цел противодействие на тази ситуация.

II. ЦЕЛ

5. Популяризирането и защитата на правата на детето е приоритет на политиката по правата на човека на ЕС. Европейският съюз (ЕС) смята за особено важно да се решават проблемите на децата и въоръжените конфликти, не само защото децата са бъдещето, но и защото имат права, както се посочва в КПС, нейните факултативни протоколи и други международни и регионални инструменти по правата на човека. ЕС има за цел да повиши информираността по този въпрос, като изтъква в по-голяма степен действията на ЕС в тази област, както в рамките на ЕС така и спрямо трети страни.
6. ЕС се задължава да решава проблемите по кратко-, средно- и дългосрочното въздействие на въоръжените конфликти върху децата по ефективен и комплексен начин, като използва различните средства, които има на разположение, и гради върху минали и настоящи дейности (преглед на действията на ЕС в приложение I). Целта на ЕС е да влияе върху трети страни и действащи лица, които не са представители на държавата, за да прилагат международните норми и стандарти по правата на човека и хуманитарното право, както и регионалните международноправни инструменти по правата на човека (посочени в приложение II) и да предприема ефективни мерки за защита на децата от последиците на въоръжени конфликти, да прекрати използването на деца в армии и въоръжени групи и да сложи край на безнаказаността.

III. ПРИНЦИПИ

7. ЕС е основан на принципите за свобода, демокрация, спазване на правата на човека и основните свободи и върховенството на закона. Тези принципи са общи за държавите-членки. Спазването на правата на човека е сред основните цели на Общата външна политика и политика за сигурност на ЕС (ОВППС), която включва Европейската политика за сигурност и отбрана (ЕПСО). Спазването на правата на човека е също така част от политиките на Общността относно сътрудничеството за търговия и развитие и хуманитарната помощ.
8. Популяризирането и защитата на правата на детето е приоритетен въпрос за ЕС и държавите-членки. В своята работа за осигуряване защита за децата, засегнати от въоръжен конфликт, ЕС се ръководи от съответните международни и регионални норми и стандарти за правата на човека и на хуманитарното право, включително *inter alia* от тези, които се съдържат в приложение II.

9. ЕС подкрепя работата на свързаните с проблематиката участници, особено Генералния секретар на ООН, Специалния представител на Генералния секретар на ООН за децата и въоръжените конфликти, УНИЦЕФ (UNICEF), Фонда на ООН за развитие на жените (UNIFEM), Службата на Върховния комисар по правата на човека (OHCHR), Службата на Върховния комисар на ООН за бежанците (UNHCR), ПРООН (UNDP), Комитета по правата на детето, Комитета по правата на човека, Съвета на Европа, ОССЕ/СДИЧП (OSCE/ODIHR), както и специалните механизми на ООН и други свързани с въпроса участници, като например МКЧК (ICRC), Мрежата за човешка сигурност (Human Security Network) и организации на гражданското общество. ЕС проактивно ще допринася и ще работи с тези участници за гарантиране укрепването и ефективното прилагане на съществуващите международни гаранции за правата на детето.

IV. НАСОКИ

Редовното наблюдение, докладване и оценки образуват основата за установяване на ситуациите, изискващи действия от страна на ЕС. Що се отнася до ръководените от ЕС операции за управление на кризи, вземането на решения ще се извършва за всеки отделен случай, като се има предвид възможния мандат за конкретното действие, както и средствата и възможностите, с които разполага ЕС.

A. Наблюдение и докладване

10. В периодичните си доклади, и когато това е уместно, ръководителите на мисии на ЕС, ръководителите на мисии за граждански операции, военните командващи на ЕС (при спазване на йерархията), както и специалните представители на ЕС ще включват анализ на последиците за децата от конфликти или разрастването на конфликти. Тези доклади следва по-специално да обръщат внимание върху нарушения и малтретиране на деца, набиране и използване в бойни действия на деца от страна на армии и въоръжени групировки, убиването и осакатяването на деца, атаки срещу училища и болници, блокиране на хуманитарен достъп, сексуални посегателства и насилие по полов признак срещу деца, отвличане на деца, както и върху предприетите от страните по случая мерки за борба с тях. Когато това е уместно, те ще включват в обичайните си доклади периодична оценка на ефекта и въздействието от действията на ЕС върху деца в ситуации на конфликти. Поуките от ръководените от ЕС операции за управление на кризи могат да представляват друг важен източник на информация за компетентните работни групи, при условие, че тази информация не е класифицирана.

11. Комисията ще привлича вниманието на Съвета и държавите-членки върху съответните доклади в тази област и ще предоставя допълнителна информация, когато това е уместно и необходимо, за финансирани от Общността проекти за децата и въоръжените конфликти и рехабилитация след конфликтите. Държавите-членки ще допълват този преглед чрез предоставяне на информация за двустранни проекти в тази област.

Б. Оценка и препоръки за действие

12. Работната група на Съвета „Права на човека“ (СОНОМ), в тясно сътрудничество с други съответни работни групи, ще установява периодично - на базата на гореспоменатите доклади и друга имаща отношение към въпроса информация, като доклади и препоръки от Генералния секретар на ООН (включително списъка на страните в даден въоръжен конфликт, които набират или използват деца, приложен към годишния доклад на Съвета за сигурност на ООН за децата и въоръжените конфликти), от специалния представител на Генералния секретар на ООН за децата и въоръжените конфликти, от УНИЦЕФ, от специалните механизми на ООН и органите по договорите за правата на човека, както и от неправителствени организации - ситуациите, които изискват действия от страна на ЕС, в частност при възникване на изискващи незабавно внимание обезпокоителни ситуации, и ще отправят препоръки за такова действие на съответното ниво (КПС/КОРЕПЕР/Съвет).

В. Средства за действие на ЕС в отношенията с трети страни

ЕС разполага с различни средства за действие. ЕС ще гради върху съществуващите инициативи с цел да обедини, укрепи и ускори действията на ЕС за децата, засегнати от въоръжени конфликти (съгласно приложение I). Освен това, средствата, с които ЕС разполага, включват, между другото, следното:

13. Политически диалог: Отнасящият се до правата на човека елемент в политическия диалог между ЕС и трети страни и регионални организации включва, когато това е уместно, всички аспекти на правата и благосъстоянието на децата в ситуации преди конфликти, по време на конфликти и след конфликти.

14. Постъпки: ЕС ще предприема постъпки и ще прави публични декларации, с които ще настоява пред имачи отношение трети страни да предприемат ефективни мерки за осигуряване на защита на децата от последиците на въоръжени конфликти, прекратяване използването на деца в армии и въоръжени групировки и слагане край на безнаказаността. Когато това е уместно, на специалните представители на ЕС и ръководителите на мисии ще бъде възложено да продължават да повдигат въпроса пред действащи лица, които не са представители на държавата. Когато това е целесъобразно, ЕС ще реагира и на произтекли положителни развития.
15. Многостранно сътрудничество: Общността е ангажирана с финансирането на проекти, свързани с децата и въоръжените конфликти, в няколко области, по-специално за разоръжаване, демобилизация, реинтеграция и рехабилитация (РДПП/DDRR) и чрез хуманитарна помощ. Комисията ще установи възможностите за разширяване на подобна подкрепа, например в контекста на докладите си относно стратегиите по държави и на междинните си прегледи. Държавите-членки също ще се стремят да отразяват в своите проекти за двустранно сътрудничество приоритетите, посочени в настоящите насоки.
16. Операции за управление на кризи: по време на процеса на планиране следва да се обърне подходящо внимание на въпроса за защита на децата. В страни, където ЕС е ангажиран с операции за управление на кризи, съобразявайки се с мандата за операцията и средствата и възможностите, с които разполага ЕС, оперативното планиране следва да вземе под внимание съответните конкретни нужди на децата, като има предвид особената уязвимост на момичетата. При изпълнение на резолюциите на Съвета за сигурност на ООН по въпроса, ЕС ще отделя специално внимание на защитата, благосъстоянието и правата на децата при въоръжени конфликти, когато предприема действия за поддържане на мира и сигурността.
17. Като използва различните средства, с които разполага, ЕС ще се стреми да осигури вземането предвид на конкретните нужди на децата при подходите за ранно предупреждение и предотвратяване на конфликти, както и в реалните ситуации на конфликт, мирни преговори, мирни споразумения, като обезпечи изключването на извършените срещу деца престъпления от всички амнистии, етапи на възстановяване, рехабилитация, реинтеграция и дългосрочно развитие след конфликти. В този контекст ЕС ще се възползва и ще гради върху опита, набран в рамките на системата на ООН и регионалните организации. Момичетата и децата, които са бежанци, разселени, разделени, отвлечени, заразени с вируса или болни от СПИН, с увреждания, подложени на сексуална експлоатация или пребиваващи в затвор, са особено уязвими.

18. Обучение: координираната концепция на ЕС за обучение в областта на управлението на кризи следва да има предвид изводите от настоящите насоки.
19. Други мерки: ЕС би могъл да обмисли съответно и използването на други от средствата, с които разполага, като например налагането на целеви мерки.

V. ИЗПЪЛНЕНИЕ И ПРОСЛЕДЯВАНЕ

20. Освен това, към Работната група „Права на човека“ се отправя молба:

- а) да следи за изпълнението на действията, предприети от ЕС в съответствие с настоящите насоки, и в тази връзка да разработи реда и условията за прилагане на параграф 12. В този контекст се прави позоваване на заключенията на Съвета „Общи въпроси и външни отношения“ от 25 юни 2001 г., които припомнят, че действията на Общността следва да са съвместими с действията на ЕС като цяло;
- б) да насърчава и следи за включването на въпроса за децата и въоръжените конфликти във всички имащи отношение към въпроса политики и действия на ЕС;
- в) да предприема текущ преглед на изпълнението на настоящите насоки, в тясно сътрудничество със съответните работни групи, специални представители, ръководители на мисии, ръководители на мисии за граждански операции и военни командващи на ЕС (при спазване на йерархията);
- г) да продължи да проучва допълнителни начини за сътрудничество съответно с ООН и други международни и регионални междуправителствени организации, НПО, както и корпоративни участници в тази област;
- д) да докладва ежегодно на КПС за напредъка, осъществен при изпълнение на целите, залегнали в настоящите насоки;
- е) две години след приемането на настоящите насоки да представи на Съвета оценка на същите с препоръки съответно за подобрения или актуализиране;

ж) на тази база да обмисли създаването на център (например специална група от експерти или специален представител) с цел осигуряване бъдещото изпълнение на настоящите насоки.

=====

Действия на ЕС в областта на децата и въоръжените конфликти (ПРИМЕРНИ)

Правни инструменти на ОВППС

1. Закljučения на Съвета от 10 декември 2002 г. (док. 15138/02, стр. 9).
2. Общи позиции по правата на човека и доброто управление в Африка (98/350/CFSP).
3. Общи позиции за Руанда, Сомалия, Сиера Леоне, Зимбабве, ДРК, Нигерия, Либерия, Ангола, Куба (включително налагане на целеви санкции в някои от тези случаи).
4. Обща позиция относно Международния наказателен съд (ICC) (2001/433/CFSP, изменено с CP 2002/474/CFSP).
5. Съвместни действия (ДРК, Южна Осетия, Босна и Херцеговина, различни специални представители) и общи стратегии (Русия, Украйна, Средиземноморски регион).
6. Кодекс на ЕС за поведение при износ на оръжие, приет на 8 юни 1998 г. Продължаваща дейност по въвеждането на общ за ЕС контрол върху износа на паравоенно оборудване.
7. Обща позиция по свързаните с военни конфликти диаманти и Регламент на Съвета за прилагане на схемата за сертифициране от процеса от Кимбърли към международната търговия с необработени диаманти (док. 15328/02).
8. Насоки за политиката на ЕС към трети страни по отношение на изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание (док. 7369/01) и работен документ за изпълнение на насоките (док. 15437/02).
9. Насоки на Европейския съюз относно смъртното наказание (док. 9199/98).
10. Насоки на Европейския съюз относно диалозите за правата на човека (док. 14469/01).

Управление на кризи (ESDP)

11. Закljučения на Съвета от 16 юни 2003 г. относно операция „Артемис” в Буня, ДРК (док. 10369/03).
12. Операции за управление на кризи в Босна и Херцеговина, бивша Югославска Република Македония.
13. Закljučения на Съвета относно декларацията от ЕС и ООН за сътрудничество между двете организации при управлението на кризи (док. 12875/03).
14. Закljučения на Съвета от 21 юли 2003 г. относно сътрудничеството между ЕС и ООН при управлението на кризи - защита на цивилни лица при ръководени от ЕС операции за управление на кризи (док. 11439/03).
15. Проект на насоки относно защитата на цивилни лица при ръководени от ЕС операции за управление на кризи (док. 14805/03).

16. Цялостна концепция на ЕС за мисии в областта на правоприлагането при управление на кризи, включително приложенията (док. 9792/03).
17. Изпълнение на програмата на ЕС за предотвратяване на конфликти (док. 10680/03). Тази програма излага различните инициативи на ЕС, предприети в контекста на предотвратяване на конфликти, включително обучение на служители.
18. Хармонизиране на обучението по гражданските аспекти на управлението на кризи на ЕС и набиране на персонал (док. 11675/1/03) и Общи критерии за обучение по гражданските аспекти на управлението на ЕС (док. 15310/03).
19. ЕС допринесе за повишаване възможностите на ООН в такива области, като бързо разгръщане, обучение и разоръжаване, демобилизация и реинтеграция (РДП/DD&R). Комисията и Отделът за политики на Секретариата на Съвета разработиха и „показатели за конфликти” (списъци на подлежащи на наблюдение страни в затруднено положение). Един пример за програма е сътрудничеството с Африканския съюз с цел подобряване изграждането на неговия капацитет за мирно разрешаване на конфликти и сътрудничеството между службите на страни-партньори, обхващащо конкретни сектори, като незаконния износ на дървен материал и водни ресурси.

Правни инструменти на Общността (сътрудничество за развитие, търговия, хуманитарна помощ)

20. Резолюция на Съвета относно социалната отговорност на корпорациите (док. 5049/03).
21. Различните споразумения за търговия и сътрудничество, и по-специално Споразумението за партньорство АКТЬ-ЕС „Котону”, съдържат конкретни параграфи за децата, предотвратяването на конфликти, правата на човека.
22. По тази причина подпомагането и защитата на уязвими деца се разглежда в по-широкия контекст на изкореняването на бедността в рамките на сътрудничеството за развитие на ЕС. Децата са важна група, която получава външна помощ, в частност в секторните политики, като например образование и здравеопазване. Голям брой дейности, свързани с децата, се финансират от ЕО чрез Службата за хуманитарна помощ на Европейската общност (ЕЧНО), Европейския фонд за развитие (EDF) и Европейска инициатива за демокрация и правата на човека (EIDHR).
23. Подпомагането и защитата на деца, попаднали във въоръжени конфликти, се насочват чрез редица програми на Комисията. Популяризирането на правата на децата бе един от приоритетите за финансиране по Европейската инициатива за демокрация и права на човека през 2001 г. и е включено във финансирането за периода 2002-2004 г.

24. Свързаните с децата дейности бяха един от трите приоритета на стратегията на Службата за хуманитарна помощ на Европейската общност за 2003 г. В миналото тя подкрепи хуманитарни операции, съдържащи компонент за децата. Например, проектите през 2001 г. и 2002 г. включват: проекти за демобилизация, рехабилитация и реинтеграция (Уганда), проекти за здравеопазване и изхранване (Судан, Колумбия, Палестина), психосоциална подкрепа (Сиера Леоне, Судан, Западния бряг, ивицата Газа и Ливан), финансиране на училища в бежански лагери за разселени лица (ДРК, Судан, Сиера Леоне, Бивша Югославска Република Македония, между другите), издирване и събиране на семейства (Колумбия).
25. Службата за хуманитарна помощ на Европейската общност финансира и проучвателни и защитни дейности за организацията „Спасете децата” (Save the Children), Белгийския червен кръст и други и обмисля подпомагането на инициатива на УНИЦЕФ за подобряване наличността на качествена информация относно децата, засегнати от въоръжени конфликти.

Дейност в многостранни форуми

26. Резолуции за правата на детето, внасяни ежегодно от ЕС заедно с Групата на страните от Латинска Америка и Карибския басейн (GRULAC) в Комисията по правата на човека и Третия комитет на Общото събрание на ООН. Тези резолуции съдържат параграфи за децата и въоръжените конфликти.
27. Декларации и изказвания на ЕС в Съвета за сигурност, Общото събрание на ООН, Комисията по правата на човека и Специалната сесия на Общото събрание на ООН (UNGASS - 8-10 май 2002 г.), Консенсусът от Монтерей.

Европейски парламент

28. ЕП призова Съвета да приеме ограничена стратегия за децата и въоръжените конфликти в своя годишен доклад за 2003 г. (приета през септември).
29. Съвместната парламентарна асамблея ЕС-АКТБ прие резолюция за децата и въоръжените конфликти на заседанието си на 12 октомври в Рим, след доклада от двама нейни членове, публикуван през юни 2003 г.

Международни и регионални правни инструменти по въпроса

Права на детето

- Конвенция за правата на детето, 1989 г.
- Факултативен протокол II към Конвенцията за правата на детето относно участието на деца във въоръжен конфликт, 2002 г.
- Факултативен протокол I към Конвенцията за правата на детето относно търговията с деца, детска проституция и детска порнография, 2002 г.
- Африканска харта за правата и благосъстоянието на детето, 1990 г.
- Конвенция № 182 относно забраната и незабавни действия за ликвидирането на най-тежките форми на детския труд на МОТ, 1999 г.

Международно хуманитарно право, бежанци и вътрешно разселени лица

- Женевска конвенция относно третирането на военнопленниците, 1949 г.
- Женевска конвенция за защита на цивилни лица във време на война, 1949 г.
- Допълнителен протокол към Женевските конвенции от 12 август 1949 г., и относно защитата на жертвите на международни въоръжени конфликти (Протокол I), 1977 г.
- Допълнителен протокол към Женевските конвенции от 12 август 1949 г., и относно защитата на жертвите на немеждународни въоръжени конфликти (Протокол II), 1977 г.
- Конвенция за статута на бежанците, 1951 г.
- Протокол за статута на бежанците, 1967 г.
- Ръководни принципи за вътрешно разселени лица, 1998 г.

Международно наказателно право

- Римски статут на Международния наказателен съд, 2002 г.
- Изменен устав на Международния наказателен трибунал за съдебно преследване на лица, отговорни за сериозни нарушения на международното хуманитарно право, извършени на територията на бивша Югославия от 1991 г., 1993 г. (изменен през 1998 г., 2000 г., 2002 г.)
- Статут на Международния наказателен съд за Руанда, 1994 г.

Резолуции на Съвета за сигурност

- Резолюция на Съвета за сигурност 1261 (1999 г.)
- Резолюция на Съвета за сигурност 1314 (2000 г.)
- Резолюция на Съвета за сигурност 1379 (2001 г.)
- Резолюция на Съвета за сигурност 1460 (2003 г.)
